

MUZIEK IN DE LAGERE SCHOOL

EERSTE KLAS

Muziek in de eerste klas: het gaat hier vooral om de inhoud van de muzieklessen in de namiddagperiodes. Sommige elementen daarvan komen ook aan bod in de ochtendmuziek. In die ochtendmuziek komen kinderen van de eerste klas echter ook in contact met wat in tweede en derde klas thuishoort.

Zang

Eenstemmig

Syllabisch

Keuze van de liederen

Uit het repertoire van het traditionele kinderlied

In samenhang met de opbouw van het blokfluitspel

In samenhang met de intervalleer

In samenhang met periodelessen

In samenhang met toneelstuk

In samenhang met het feest

Bij voorkeur geen vereenvoudigde versies van bekende muziekwerken.

Lieder in diverse talen

Tessituur: e'-e''

Instrumentaal

Aansluiten bij het liedrepertoire

Blokfluit

Leren blokfluitspelen volgens een zeer gestructureerde methode (in tegenstelling tot de ochtendmuziek, waar dit minder gestructureerd verloopt)

De opbouw van het leren blokfluitspelen sluit aan bij ontwikkeling kinderlied:

1. koekoeksters: dalend en stijgend op verschillende toonhoogten

Koekoek waar ben je?

Rommele in de pot

Woont een bakker in Kalmthout

2. kinderdeun (zaagdeun) op verschillende toonhoogten

Paardje beslaan

Het regent

3. prepentatoniek

Goede lieden wilt mij aanhoren

4. pentatoniek (verschillende vormen van pentatoniek)

Mieke hou je vast

Ikkeltje kramikkeltje

Herderkens van buiten (majeurpentachord)

Al van de droge haring (mineurpentachord)

5. hexachord

Tussen Keulen en Parijs

Al die daar zegt de reus die komt

Hier is onze fiere pinksterblom

6. diatoniek

Veruit de meeste kinderliederen

Klokkenspel

Leren bespelen van klokkenspel. Vooral in samenhang met de blokfluit en de intervalleer.

Slaginstrumenten

Ritmische ondersteuning van de melodie.

Elementaire (voorzichtige) ondersteuning van het metrum

Notenleer

de tonen mogen benoemd worden (liefst met de letterbenaming) maar moeten nog niet op de notenbalk staan. Zuiver op het gehoor en in aansluiting met blokfluit en klokkenspel.

Intervalleer

de a als eerste bewuste toon. De absolute toon "de zonnetoon"

Kwint omhoog en omlaag "de stralende toon"

Secunde omhoog en omlaag "de beweeglijke toon"

Kwart omhoog en omlaag "de staptoon"

Terts als opvulling van de kwint "de klokkentoon"

Prime als repetitor voor de stijgende kwart- en kwintsprong "de grondtoon"

Veel instrumentale improvisatie

Gebruik van klokkenspel is onontbeerlijk

Stemvorming en ademhaling

geen bewustzijn voor de middenrifademhaling wekken. Wel spelletjes en oefeningen die deze bevorderen: kaarsen blazen, ritmiekballonnetje blazen, veertjes blazen enz...

Geen stemvorming als dusdanig, wel steeds voldoende hoog zingen met aandacht voor kopresonantie.

Zingen op klanken: noe, lu, jo, ju enz; klanken die vooraan in de mond kunnen gezongen worden. Liefst niet met de a-klank, tenzij voorafgegaan door een j (ja) of n(na) en met voldoende aandacht voor de plaatsing van de klank vooraan in de mond.

Goede articulatie met ontspannen mond

Gehoorvorming

klanken herkennen

toonduur herkennen

Toonhoogte herkennen

Intervallen herkennen

luisteren naar muziek (bijvoorbeeld ook bij begin van een verhaal)

Vormleer

voor- en nazingen van muzikale zinnen

voor- en naspelen improviserend

ritmische patronen klappen en stappen en instrumentaal spelen

Ritme

het ritme van de tekst volgen al klappend en op instrumenten

ritmische patronen klappen en stappen en instrumentaal spelen

eenvoudige ondersteuning van het metrum

metrum en ritme gelijktijdig hanteren

ostinato's en bourdons op Orff-instrumentarium

Functionele muziek

Toneelmuziek

Begeleiden van eenvoudige liederen

Zuiver instrumentale melodische stukjes

Eenvoudige ritmische stukjes

feestmuziek:

Vóór het feest: steeds dezelfde toonaard instrumentaal

Na het feest: in andere toonaarden (transponeren) zingen en spelen.

TWEEDE KLAS

Muziek in de tweede klas: het gaat hier vooral om de inhoud van de muzieklessen in de namiddagperiodes. Sommige elementen daarvan komen ook aan bod in de ochtendmuziek. In die ochtendmuziek komen kinderen van de tweede klas echter ook in contact met wat in eerste en derde klas thuishoort.

Zang

Eenstemmig

Syllabisch

Moeilijkere liederen komen nu ook aan bod.

Keuze van de liederen

Uit het repertoire van het traditionele kinderlied

In samenhang met de opbouw van het blokfluitspel

In samenhang met de intervalleer

In samenhang met periodelessen

In samenhang met toneelstuk

In samenhang met het feest

Niet: vereenvoudigde versies van bekende muziekwerken.

Lieder in diverse talen

Tessituur: e'-e''

Instrumentaal

Aansluiten bij het liedrepertoire

Blokfluit

Herhaling van de eerste klas, moeilijkere liederen

Voortzetting: fis, cis, bes, es (twee mollen, twee kruisen)

Blokfluitstukjes met instrumentale begeleiding

Klokkenspel

Zoals in de eerste klas. Meer gebruik van chromatische tonen.

Slaginstrumenten

Ritmische ondersteuning van de melodie.

Elementaire (voorzichtige) ondersteuning van het metrum

Notenleer

de tonen mogen benoemd worden (liefst met de letterbenaming) maar moeten nog niet op de notenbalk staan. Zuiver op het gehoor en in aansluiting met blokfluit en

klokkenspel. Nog steeds geen notenbeeld

Intervalleer

Intervallen op het klokkenspel treffen

Improviseren op klokkenspel

Intervallen op de blokfluit treffen

Intervallen al zingend treffen

Stemvorming en ademhaling

geen bewustzijn voor de middenrifademhaling wekken. Wel spelletjes en oefeningen die deze bevorderen: kaarsen blazen, ritmiekballonnetje blazen, veertjes blazen enz...

Geen stemvorming als dusdanig, wel steeds voldoende hoog zingen met aandacht voor kopresonantie.

Zingen op klanken: noe, lu, jo, ju enz; klanken die vooraan in de mond kunnen gezongen worden. Liefst niet met de a-klank, tenzij voorafgegaan door een j (ja) of n(na) en met voldoende aandacht voor de plaatsing van de klank vooraan in de mond.

Goede articulatie met ontspannen mond

Gehoortvorming

klanken herkennen

toonduur herkennen

Toonhoogte herkennen
Intervallen herkennen
luisteren naar muziek (bijvoorbeeld ook bij begin van een verhaal)
Vormleer
voor- en nazingen van muzikale zinnen
voor- en naspelen improviserend
ritmische patronen klappen en stappen en instrumentaal spelen
Ritme
Het ritme van de tekst volgen al klappend en op instrumenten
Ritmische patronen klappen en stappen en instrumentaal spelen
Eenvoudige ondersteuning van het metrum
Metrum en ritme gelijktijdig hanteren
Ostinato's en bourdons op Orff-instrumentarium
Functionele muziek
Toneelmuziek
Begeleiden van de liederen (eenstemmig) met mogelijk gebruik van ostinato
Zuiver instrumentale melodische stukjes
Ritmische stukjes (slagwerk)

Feestmuziek:

Vóór het feest: steeds dezelfde toonaard instrumentaal

Na het feest: in andere toonaarden (transponeren) zingen en spelen.

DERDE KLAS

Muziek in de derde klas: het gaat hier vooral om de inhoud van de muzieklessen in de namiddagperiodes. Sommige elementen daarvan komen ook aan bod in de ochtendmuziek. In die ochtendmuziek komen kinderen van de derde klas echter ook in contact met wat in eerste en tweede klas thuishoort.

Zang

Eenstemmig

Waarom nog geen meerstemmigheid?

Omdat te vroege meerstemmigheid schadelijk is voor de kinderstem. Kinderen in een derde klas zijn er doorgaans nog niet aan toe om meerstemmig te zingen, omdat ze nog niet voldoende zelfstandigheid hebben opgebouwd. Zij gaan nog sterk van de nabootsing uit. Als men hen toch al meerstemmig laat zingen, valt het op dat ze op de stem gaan drukken: ze willen zich manifesteren ten opzichte van de andere stemmen en zingen daarom meestal te luid en zijn niet in staat te luisteren naar de andere stemmen.

Wat met eenvoudige canons en zeer eenvoudige meerstemmigheid?

Er zijn zeer eenvoudige, zeer homofone canons die in de loop van de derde klas aan bod kunnen komen. Meestal gebeurt dat zelfs spontaan door de kinderen. Men kan dat laten gebeuren op voorwaarde dat er niet te luid gezongen wordt. Beter is echter om zulke canons op de blokfluit te laten spelen. Zo bouwen de kinderen op een gezondere manier de nodige zelfstandigheid op en leren ze ook naar de andere stemmen luisteren.

Er bestaan ook liederen waarop heel eenvoudig een tweede stem kan gezongen worden. In een muzikale derde klas gebeurt dat ook spontaan en dikwijls improviserend. Dat kan men ook laten gebeuren, mits men ook hier weer let op de kwaliteit van de zang en het instrumentale spel.

Syllabisch (hoofdzakelijk)

Moeilijkere en langere liederen komen nu ook aan bod: o.a. ballades (deze liederen kunnen uitsluitend in de namiddagmuziekles aan bod komen, maar kunnen ook opgenomen in het repertoire voor 's morgens).

Keuze van de liederen

Uit het repertoire van het traditionele kinderlied

In samenhang met de intervaller

In samenhang met periodelessen

In samenhang met toneelstuk

In samenhang met het feest

Lieder in diverse talen

Niet: vereenvoudigde versies van bekende muziekwerken.

Tessituur

c'-e" (c' - f")

Instrumentaal

Aansluiten bij het liedrepertoire

Blokfluit

moeilijkere liederen

Voortzetting: fis, cis, bes, es (twee mollen, twee kruisen).

Blokfluitstukjes met instrumentale begeleiding

Aanvang bespelen altfluit

Eenvoudige meerstemmige zettingen en zeer eenvoudige canons

Klokkenspel

Meer gebruik van kruisen en mollen.

Ostinato's en bourdons

Slaginstrumenten

Ritmische ondersteuning van de melodie

ondersteuning van maat en metrum

Notenleer

Aanbrengen van het notenbeeld.

Eerst de c op de hulplijn.

Dan de stijgende toonladder (diatonisch) opbouwen tot hoge g

Stilaan ontstaat de vijflijnige notenbalk

De G-sleutel.

Toonladders van C en F op de sopraanfluit, van C, F en G op de altfluit.

Toontreffen op sopraan-, en altblokfluit en met de stem.

Ritmische notatie apart van toonnotatie

Intervalleer

Intervallen op het klokkenspel treffen, vanuit diverse tonen (niet alleen meer vanuit de toon a).

Improviseren op klokkenspel

Intervallen op de blokfluit treffen

Intervallen al zingend treffen

Stemvorming en ademhaling

Nog geen bewustzijn voor de middenrifademhaling wekken. Wel spelletjes en oefeningen die deze bevorderen: kaarsen blazen, ritmiekballonnetje blazen, veertjes blazen enz...

Geen stemvorming als dusdanig, wel steeds voldoende hoog zingen met aandacht voor kopresonantie.

Zingen op klanken: noe, lu, jo, ju enz; klanken die vooraan in de mond kunnen gezongen worden. Liefst niet met de a-klank, tenzij voorafgegaan door een j (ja) of n(na) en met voldoende aandacht voor de plaatsing van de klank vooraan in de mond.

Goede articulatie met ontspannen mond

Gehoortvorming

klanken herkennen (klankkwaliteiten)

toonduur herkennen

Toonhoogte herkennen

intervallen herkennen

luisteren naar muziek (bijvoorbeeld ook bij begin van een verhaal)

luisteren naar muziek in taalperiode creatief schrijven

Vormleer

voor- en nazingen van muzikale zinnen

voor- en naspelen improviserend

ritmische patronen klappen en stappen en instrumentaal spelen

Ritme

het ritme van de tekst volgen al klappend en op instrumenten

ritmische patronen klappen en stappen en instrumentaal spelen

ondersteuning van het metrum krijgt nu meer aandacht

metrum en ritme gelijktijdig hanteren

ostinato's en bourdons op Orff-instrumentarium

maatslaan is niet nodig.

Functionele muziek

Toneelmuziek

Begeleiden van de liederen (meerstemmig) met mogelijk gebruik van ostinato

Zuiver instrumentale melodische stukjes

Ritmische stukjes (slagwerk)

Feestmuziek

Vóór het feest: steeds dezelfde toonaard instrumentaal

Na het feest: in andere toonaarden (transponeren) zingen en spelen.

VIERDE KLAS

Muziek in de vierde klas: het gaat hier vooral om de inhoud van de muzieklessen in de namiddagperiodes. Sommige elementen daarvan komen ook aan bod in de ochtendmuziek. In die ochtendmuziek komen kinderen van de vierde klas echter ook in contact met wat in vijfde en zesde klas thuishoort.

Zang

Meerstemmig :

Eenvoudige tweestemmige zettingen voor gelijke stemmen

Eenvoudige canons

Syllabisch (hoofdzakelijk)

Keuze van de liederen

Uit het repertoire van het traditionele kinderlied

In samenhang met de intervaller

In samenhang met periodelessen

In samenhang met toneelstuk

In samenhang met het feest

Lieder in diverse talen

Niet: vereenvoudigde versies van bekende muziekwerken.

Tessituur

c' - f'' met een zeldzame afwijking naar boven en naar beneden. (b - g'')

Instrumentaal

Aansluiten bij het liedrepertoire

Blokfluit: zowel sopraan- als altblokfluit

moeilijkere liederen

Voortzetting: fis, cis, bes, es (twee mollen, twee kruisen).

Blokfluitstukjes met instrumentale begeleiding

Eenvoudige meerstemmige zettingen en eenvoudige canons

Klokkenspel

Meer gebruik van chromatische tonen.

Ostinato's en bourdons

Slaginstrumenten

Ritmische ondersteuning van de melodie.

ondersteuning van maat en metrum

Andere instrumenten

Vele kinderen leren nu ook in de muziekschool een instrument bespelen. Deze instrumenten kunnen vanaf nu geïntegreerd worden in de muziekpraktijk van de school.

Notenleer

Toonladders van C, F, G en D op de sopraanfluit, van C, F en G op de altfluit

Toontreffen op sopraan-, en altblokfluit en met de stem.

Ritmische notatie in combinatie met toonnotatie

Intervalleer

Intervallen op het klokkenspel treffen, vanuit diverse tonen (niet alleen meer vanuit de a).

Improviseren op klokkenspel

Intervallen op de blokfluit treffen

Intervallen al zingend treffen: ontwikkelen van absoluut gehoor door het treffen van de toon a.

Stemvorming en ademhaling

geen bewustzijn voor de middenrifademhaling wekken. Wel spelletjes en oefeningen die deze bevorderen: kaarsen blazen, ritmiëballonnetje blazen, veertjes blazen enz...

Geen stemvorming als dusdanig, wel steeds voldoende hoog zingen met aandacht voor kopresonantie.

Zingen op klanken: noe, lu, jo, ju enz; klanken die vooraan in de mond kunnen gezongen worden. Liefst niet met de a-klank, tenzij voorafgegaan door een j (ja) of n(na) en met voldoende aandacht voor de plaatsing van de klank vooraan in de mond.

Goede articulatie met ontspannen mond

Aandacht bij meerstemmig zingen: zorgen dat de kinderen niet op de stem drukken !

Gehoortvorming

klanken herkennen (klankkwaliteiten)

toonduur herkennen

Toonhoogte herkennen

intervallen herkennen

luisteren naar muziek (bijvoorbeeld ook bij begin van een verhaal)

luisteren naar muziek in taalperiode creatief schrijven

absolute tonen herkennen.

Vormleer

voor- en nazingen van muzikale zinnen

voor- en naspelen improviserend

ritmische patronen klappen en stappen en instrumentaal spelen

Ritme

het ritme van de tekst volgen al klappend en op instrumenten
ritmische patronen klappen en stappen en instrumentaal spelen
ondersteuning van het metrum
metrum en ritme gelijktijdig hanteren
ostinato's en bourdons op Orff-instrumentarium
maatslaan is niet nodig.
Functionele muziek
Toneelmuziek
Begeleiden van de liederen (meerstemmig) met mogelijk gebruik van ostinato
Zuiver instrumentale melodische stukjes
Ritmische stukjes (slagwerk)
Feestmuziek
Vóór het feest: steeds dezelfde toonaard instrumentaal
Na het feest: in andere toonaarden (transponeren) zingen en spelen.

VIJFDE KLAS

Muziek in de vijfde klas: het gaat hier vooral om de inhoud van de muzieklessen in de namiddagperiodes. Sommige elementen daarvan komen ook aan bod in de ochtendmuziek. In die ochtendmuziek komen de kinderen van de vijfde klas echter ook in contact met wat in vierde en zesde klas thuishoort.

Zang
Meerstemmig :
Twee- en driestemmige zettingen voor gelijke stemmen
canons
Syllabisch (hoofdzakelijk)

Keuze van de liederen
Uit het repertoire van het traditionele kinderlied
In samenhang met de intervaller
In samenhang met periodelessen
In samenhang met toneelstuk
In samenhang met het feest
Lieder in diverse talen
Niet: vereenvoudigde versies van bekende muziekwerken.
Tessituur
c' - f'' met een zeldzame afwijking naar boven en naar beneden. (b - g'')
Instrumentaal
Aansluiten bij het liedrepertoire
Blokfluit: sopraan-, alt- en tenorblokfluit
moeilijkere liederen

Voortzetting: fis, cis, bes, es (twee mollen, twee kruisen).

Blokfluitstukjes met instrumentale begeleiding

Eenvoudige twee- en driestemmige zettingen en eenvoudige canons

Klokkenspel

Meer gebruik van chromatische tonen.

Ostinato's en bourdons

Slaginstrumenten

Ritmische ondersteuning van de melodie.

ondersteuning van maat en metrum

Andere instrumenten

Vele kinderen leren in de muziekschool een instrument bespelen. Deze instrumenten kunnen geïntegreerd worden in de muziekpraktijk van de school.

Notenleer

Toonladders van C, F, G, D en E op de sopraanfluit, van C, F, G, E, A en Bes op de altfluit.

Toonladders van a, d, e op sopraan; van a, d, e, g op alt.

Toontreffen op sopraan-, en altblokfluit en met de stem.

Toontreffen met tweede stem op blokfluit en met de stem

Ritmische notatie in combinatie met toonnotatie

Majeur-mineur oefenen

De F-sleutel op de altfluit

Intervalleer

Intervallen op het klokkenspel treffen, vanuit diverse tonen

Improviseren op klokkenspel

Intervallen op de blokfluit treffen

Intervallen al zingend treffen: ontwikkelen van absoluut gehoor door het treffen van de toon a.

Intervalreeksen leren gebruiken op de blokfluit en met de stem

Stemvorming en ademhaling

geen bewustzijn voor de middenrifademhaling wekken. Wel spelletjes en oefeningen die deze bevorderen: kaarsen blazen, ritmieballonnetje blazen, veertjes blazen enz...

Geen stemvorming als dusdanig, wel steeds voldoende hoog zingen met aandacht voor kopresonantie.

Zingen op klanken: noe, lu, jo, ju enz; klanken die vooraan in de mond kunnen gezongen worden. Liefst niet met de a-klank, tenzij voorafgegaan door een j (ja) of n(na) en met voldoende aandacht voor de plaatsing van de klank vooraan in de mond.

Goede articulatie met ontspannen mond

Aandacht bij meerstemmig zingen: zorgen dat de kinderen niet op de stem drukken !

Gehoorsvorming

klanken herkennen (klankkwaliteiten)

toonduur herkennen

Toonhoogte herkennen

intervallen herkennen

luisteren naar muziek (bijvoorbeeld ook bij begin van een verhaal)

luisteren naar muziek in taalperiode creatief schrijven

absolute tonen herkennen.

Vormleer

voor- en nazingen van muzikale zinnen

voor- en naspelen improviserend

ritmische patronen klappen en stappen en instrumentaal spelen

Ritme

het ritme van de tekst volgen al klappend en op instrumenten

ritmische patronen klappen en stappen en instrumentaal spelen

ondersteuning van het metrum

metrum en ritme gelijktijdig hanteren

ostinato's en bourdons op Orff-instrumentarium

maatslaan is niet nodig.

Functionele muziek

Toneelmuziek

Begeleiden van de liederen (meerstemmig) met mogelijk gebruik van ostinato

Zuiver instrumentale melodische stukjes

Ritmische stukjes (slagwerk)

Feestmuziek

Vóór het feest: steeds dezelfde toonaard instrumentaal

Na het feest: in andere toonaarden (transponeren) zingen en spelen.

ZESDE KLAS

Muziek in de zesde klas: het gaat hier vooral om de inhoud van de muzieklessen in de namiddagperiodes.

Sommige elementen daarvan komen ook aan bod in de ochtendmuziek. In die ochtendmuziek komen

kinderen van de zesde klas echter ook in contact met wat in vierde en vijfde klas thuishoort.

Zang

Meerstemmig :

Twee- en driestemmige zettingen voor gelijke stemmen

Vierstemmig kan als de vierde stem instrumentaal wordt gespeeld.

canons

Syllabisch (hoofdzakelijk)

Keuze van de liederen

Uit het repertoire van het traditionele kinderlied

In samenhang met de intervaller

In samenhang met periodelessen

In samenhang met toneelstuk

In samenhang met het feest

Lieder in diverse talen

Bij voorkeur geen vereenvoudigde versies van bekende muziekwerken.

Tessituur

c' - f'' met een zeldzame afwijking naar boven en naar beneden. (b - g'')

Instrumentaal

Aansluiten bij het liedrepertoire

Blokfluit: sopraan-, alt- en tenorblokfluit. Ook de basblokfluit.

moeilijkere liederen

Voortzetting: fis, cis, bes, es (twee mollen, twee kruisen).

Blokfluitstukjes met instrumentale begeleiding

Eenvoudige twee- en driestemmige zettingen en eenvoudige canons

Klokkenspel

Meer gebruik van chromatische tonen.

Ostinato's en bourdons

Slaginstrumenten

Ritmische ondersteuning van de melodie.

ondersteuning van maat en metrum

Andere instrumenten

Vele kinderen leren in de muziekschool een instrument bespelen. Deze instrumenten kunnen geïntegreerd worden in de muziekpraktijk van de school.

Notenleer

Aanbrengen van het notenbeeld.

Toonladders van C, F, G, D en E op de sopraanfluit, van C, F, G, E, A en Bes op de altfluit.

Toonladders van a, d, e op sopraan; van a, d, e, g op alt.

Toontreffen op sopraan-, en altblokfluit en met de stem.

Toontreffen met tweede stem op blokfluit en met de stem

Ritmische notatie in combinatie met toonnotatie

De F-sleutel

Majeur-mineur oefenen

Intervalleer

Intervallen op het klokkenspel treffen, vanuit diverse tonen

Improviseren op klokkenspel

Intervallen op de blokfluit treffen

Intervallen al zingend treffen: ontwikkelen van absoluut gehoor door het treffen van de toon a.

Intervalreeksen leren gebruiken op de blokfluit en met de stem

Harmonieleer

Drieklanken

I-IV-V grote tertsakkoorden in verschillende liggingen.

Cadensen: I-IV-V-I

Stemvorming en ademhaling

geen bewustzijn voor de middenrifademhaling wekken. Wel spelletjes en oefeningen die deze bevorderen: kaarsen blazen, ritmiekballonnetje blazen, veertjes blazen enz...

Geen stemvorming als dusdanig, wel steeds voldoende hoog zingen met aandacht voor kopresonantie.

Zingen op klanken: noe, lu, jo, ju enz; klanken die vooraan in de mond kunnen gezongen worden. Liefst niet met de a-klank, tenzij voorafgegaan door een j (ja) of n (na) en met voldoende aandacht voor de plaatsing van de klank vooraan in de mond.

Goede articulatie met ontspannen mond

Aandacht bij meerstemmig zingen: zorgen dat de kinderen niet op de stem drukken !

Gehoortvorming

klanken herkennen (klankkwaliteiten)

toonduur herkennen

Toonhoogte herkennen

intervallen herkennen

luisteren naar muziek (bijvoorbeeld ook bij begin van een verhaal)

luisteren naar muziek in taalperiode creatief schrijven

absolute tonen herkennen.

Vormleer

voor- en nazingen van muzikale zinnen

voor- en naspelen improviserend

ritmische patronen klappen en stappen en instrumentaal spelen

Ritme

het ritme van de tekst volgen al klappend en op instrumenten

ritmische patronen klappen en stappen en instrumentaal spelen

ondersteuning van het metrum

metrum en ritme gelijktijdig hanteren

ostinato's en bourdons op Orff-instrumentarium

maatslaan is niet nodig.

Functionele muziek

Toneelmuziek

Begeleiden van de liederen (meerstemmig) met mogelijk gebruik van ostinato

Zuiver instrumentale melodische stukjes

Ritmische stukjes (slagwerk)

Feestmuziek

Vóór het feest: steeds dezelfde toonaard instrumentaal

Na het feest: in andere toonaarden (transponeren) zingen en spelen.

ALGEMENE OPMERKINGEN VOOR DE LEERKRACHT:

Dirigeren

steeds zéér eenvoudige aanduidingen van het ritme, zelden van de maat.

De kinderen moeten getraind worden in het kijken naar de dirigent. De dirigent dirigeert vooral met de mond, niet met armen of handen. Grote en wijde armbewegingen leiden af, en kunnen slechts uitzonderlijk gebruikt worden.

Maatslaan is meestal niet nodig, tenzij bij instrumentaal spel en combinatie zang en instrumentaal spel.

Bij instrumentaal spel kan het helpen om enkele kinderen de maat te laten aangeven op een instrument.

Melodie-instrumenten als viool en dwarsfluit, hobo en dergelijke zijn zéér geschikt om als maatinstrument te gebruiken.

Klokkenspelletjes vooral gebruiken als melodie-instrumenten.

Zang

Laat kinderen vooral zingen zonder instrumentale begeleiding, dus liefst a capella.

Begeleiding met piano is te vermijden. De piano is getemperd gestemd en verhindert daardoor het juiste toontreffen.

Begeleiding met snaarinstrumenten als viool en cello is wel mogelijk, wegens exacte stemming van de kwint.

Meerstemmigheid

Niet in kleuterklas en eerste, tweede en derde klas

Wel in vierde, vijfde en zesde klas

Instrumentaal kan het vanaf de derde klas

Wel ter gelegenheid van schoolfeesten, maar dan uitsluitend als de hele school samen zingt.

Degene die de schoolsamenzang leidt zingt steeds de eerste stem mee, om op die manier houvast te geven aan de jongste kinderen die ook steeds de eerste stem zingen.

Wil men kinderen van eerste, tweede en derde klas bij meerstemmigheid betrekken, dan moeten zij voldoende gesteund worden door grotere kinderen.

Wat met spontaan zingen van tweede stem of canon in een derde klas (of eerder)?

Laten gebeuren, maar zeker niet bevorderen.

Laat het eerder instrumentaal gebeuren dan zingend.

Geduld is in deze essentieel. Te vroege meerstemmigheid kan funest zijn voor de (kinder)stem.